

ÁROP – 1.1.21-2012-2012-0001

Maiyalehné Dr. Gregóczy Etelka - Dr. Vértessy László

Oktatói kézikönyv

„Integritás tanácsadó” szakirányú továbbképzési szak

1. modul

Közigazgatás, ellenőrzés, gazdálkodás

Budapest

2013. január

1

Tisztelt Oktató!

Jelen kézikönyv célja, hogy segítse a felkészülését, és gyakorlati példákkal szolgáljon a tananyag (köz)érthető átadásának és feldolgozásának megkönnyítése érdekében, kiemelve a fontos, nélkülözhetetlen fogalmakat és összefüggéseket.

A tanmenet ütemterve a következő szerint épül fel, igazodva az egyes alpontokhoz:

- tananyagrészt és annak súlyponti elemei
- feldolgozás jellege
- feldolgozás és résztvevők aktivizálásának módszerei
- kulcsfogalmak, összefüggések
- jártasságok, készségek, kompetenciák
- oktatástechnikai és egyéb szemléltető-eszközök
- időigény

Az ábrák grafikusán szemléltetik az összefüggéseket.

A kézikönyv végén kiegészítő olvasmányok találhatóak a korrupció elleni stratégia a közpénzeket érintő intézkedések, és az államháztartási kontrollrendszer története témakörben.

Tartalomjegyzék

I. Költségvetési gazdálkodás, közpénzügyek ellenőrzése	4
II. A közigazgatás ellenőrzése és a közreműködő szervek	14
Ábrák – Alapfogalmak	20
Ábrák – Közpénzügyek	34
Ábrák – Közigazgatás ellenőrzése	45
Korrupció elleni stratégia a közpénzeket érintő intézkedések	58
Államháztartási kontrollrendszer története	58
A Gazdasági Versenyhivatal szerepe	62
	2

I. Költségvetési gazdálkodás, **közpénzügyek ellenőrzése**

TANMENET / ÜTEMTERV A TANANYAG FELDOLGOZÁSÁHOZ

Modul megnevezése, címe: 1. Modul Közigazgatás, ellenőrzés, gazdálkodás		Almodul megnevezése, címe: I. Költségvetési gazdálkodás, közpénzügyek ellenőrzése				
Oktatási, képzési, fejlesztési célok (al)modul elsajátíttatása során: átfogó kép kialakítása a hazai közpénzügyi rendszerről, értse az államháztartás működési és ellenőrzési mechanizmusait, lássa át a közpénzekkel fogalakozó szervek rendszerét, a közpénzekhez való felelősségtudat erősítése						
Minimumkövetelmények: a közigazgatási alap- és szakvizsga ismeretek, mert azok újbóli tárgyalására nincs idő. Az elsajátítása után a résztvevő a gyakorlatban is ismerje fel a közpénzekkel történő visszaéléseket, képes legyen időben jelezni a visszásságot, önállóan forduljon a megfelelő belső kontrollmechanizmusokhoz, esetleg a külső szervekhez, fórumokhoz						
Oktatók, illetve részvevők számára ajánlott irodalom (háttér- és kiegészítő anyagok): <i>A felhasznált irodalom. Vonatkozó jogszabályok és azok indokolása, kommentárja. Állami számvevőszéki jelentés(ek), ellenőrzési anyagok. MÁK honlap. Belső ellenőrzési kézikönyv. Vagyonkataszter. Közbeszerzési döntések. Pályázatok-támogatások.</i>						
tananyagrészt és annak súlyponti elemei	feldolgozás jellege	feldolgozás és résztvevők aktivizálásának módszerei	Kulcsfogalmak, összefüggések	jártasságok, készségek, kompetenciák	oktatástechnikai és egyéb szemléltető-eszközök	időigény

ÁROP – 1.1.21-2012-2012-0001

1. Alaptörvény közpénzügyi rendelkezései	<ul style="list-style-type: none"> • ismétlés • tudásszint-mérés, ellenőrzés • ismeretátadás, ismeretbővítés	<ul style="list-style-type: none"> • előadás, magyarázat • vita, érvelés (kell-e gazdasági szabály az Alaptörvénybe, melyek a gazdasági alapjogok?, mely alapjogok kerülhetnek még elő?)	<ul style="list-style-type: none"> • jogállamiság • piacgazdaság • gazdaságetika • központi költségvetés • közteherviselés • nemzeti vagyon • helyi önkormányzatok • közpénzügyi szervek: Állami Számvevőszék, Költségvetési Tanács, Magyar Nemzeti Bank, Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete	<ul style="list-style-type: none"> • közpénzügyi alapszabályok, alapjogok elsajátítása • közpénzügyek alaptörvényi rendszere	<ul style="list-style-type: none"> • projektor-laptop	
---	---	---	--	---	--	--

ÁROP – 1.1.21-2012-2012-0001

<p>2. Az államháztartás ellenőrzési rendszere általánosságban</p> <p>a. kormányzati szint</p>	<ul style="list-style-type: none"> ismétlés tudásszint-mérés, ellenőrzés összefoglalás, részösszefoglalás 	<ul style="list-style-type: none"> előadás, magyarázat kérdve kifejtés szerepjáték (kincstári biztos, költségvetési felügyelő) 	<ul style="list-style-type: none"> átlátható és fenntartható költségvetési gazdálkodás elve államháztartás ellenőrzési rendszerei: külső (törvényhozói) ellenőrzés, kormányzati szintű ellenőrzés, belső kontrollrendszer zárszámadás költségvetés tervezés államháztartásért felelős miniszter kincstári biztos költségvetési felügyelő 	<ul style="list-style-type: none"> lássa át az államháztartás ellenőrzési rendszer szintjeit ismerje a rendkívüli kinevezhető személyek körét és jogosítványaikat 	<ul style="list-style-type: none"> projektor-laptop 	
<p>b. Magyar Államkincstár</p>	<ul style="list-style-type: none"> ismeretátadás, ismeretbővítés 	<ul style="list-style-type: none"> előadás, magyarázat 	<p>Magyar Államkincstár</p> <ul style="list-style-type: none"> folyamatba épített kontroll utólagos ellenőrzés Kincstári Monitoring Rendszer szociális nyilvántartás 	<ul style="list-style-type: none"> a MÁK működése különösen hangsúlyozva az ellenőrzést a kifizetések során 	<ul style="list-style-type: none"> projektor-laptop 	

ÁROP – 1.1.21-2012-2012-0001

c. helyi önkormányzati sajátosságok	<ul style="list-style-type: none"> • ismeretátadás, ismeretbővítés	<ul style="list-style-type: none"> • előadás, magyarázat • helyzetgyakorlat (képzeldje bele magát települése pénzügyi problémáiba)	<ul style="list-style-type: none"> • gazdasági program • fejlesztési terv • veszteséges gazdálkodás • feladatfinanszírozási rendszer • támogatás, kiegészítő támogatás • adósságrendezési eljárás • válságköltségvetés • reorganizációs terv • adósságot keletkeztető ügylet	<ul style="list-style-type: none"> • az önkormányzati gazdálkodásba épített kontrollmechanizmusok, prevenciók	<ul style="list-style-type: none"> • projektor-laptop • reorganizációs terv	
-------------------------------------	---	---	---	--	--	--

ÁROP – 1.1.21-2012-2012-0001

<p>3. Állami Számvevőszék</p>	<ul style="list-style-type: none"> ismétlés tudásszint-mérés, ellenőrzés ismeretátadás, ismeretbővítés 	<ul style="list-style-type: none"> előadás, magyarázat önálló házi feladatmegoldás (nézze át a tavalyi ÁSz jelentést, és az idei ellenőrzési tervet) 	<ul style="list-style-type: none"> pénzügyi és gazdasági ellenőrző szerv törvényességi, célszerűségi és eredményességi szempontok ellenőrzési terv finansziális ellenőrzés zárszámadás számvevő korruptióellenes tevékenység számvevőszéki jelentés 	<ul style="list-style-type: none"> Állami Számvevőszék ellenőrzési működése 	<ul style="list-style-type: none"> projektor-laptop ÁSz jelentést ellenőrzési terv 	
<p>4. Költségvetési szervek belső kontroll-rendszere és ellenőrzése a. belső kontrollrendszer szabályozása</p>	<ul style="list-style-type: none"> összefoglalás, részösszefoglalás ismétlés tudásszint-mérés, ellenőrzés 	<ul style="list-style-type: none"> előadás, magyarázat önálló házi feladatmegoldás (nézze át munkahelyének belső kontrollrendszerét) 	<ul style="list-style-type: none"> belső kontrollrendszer belső ellenőrzés szabályozási szintek FEUVE módszertani útmutatók Belső Kontroll Kézikönyv ellenőrzési típusok 	<ul style="list-style-type: none"> szabályozási keretek megismerése 	<ul style="list-style-type: none"> projektor-laptop 	

ÁROP – 1.1.21-2012-2012-0001

<p>b. belső ellenőrzés alanyai és feladataik</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ismeretátadás, ismeretbővítés • gyakorlás, alkalmazás, készségfejlesztés 	<ul style="list-style-type: none"> • előadás, magyarázat • páros feladatmegoldás (ellenőr-ellenőrzött, vezető-ellenőr) • helyzetgyakorlat 	<ul style="list-style-type: none"> • költségvetési szerv vezetője • ellenőrzési nyomvonal • integritás • kockázatkezelési rendszer • monitoring rendszer belső ellenőrzési vezető • megbízólevél • ellenőrzési program • stratégiai ellenőrzési terv • éves ellenőrzési terv belső ellenőr • funkcionális függetlenség • ellenőrzési jelentés • összefoglaló ellenőrzési jelentés • vezetői összefoglaló • jelentés tervezet • észrevétel • megbeszélés • intézkedési terv 	<ul style="list-style-type: none"> • ellenőrzés menete • az ellenőrzés általános sémája 	<ul style="list-style-type: none"> • projektor-laptop • piramis • folyamatábra
--	---	--	---	---	---

ÁROP – 1.1.21-2012-2012-0001

c. helyi önkormányzatok belső kontrollrendszere	<ul style="list-style-type: none"> ismeretátadás, ismeretbővítés gyakorlás, alkalmazás, készségfejlesztés 	<ul style="list-style-type: none"> önálló házi feladatmegoldás (nézzen utána települése belső ellenőrzési rendszerének) 	<ul style="list-style-type: none"> jegyző éves ellenőrzési terv pénzügyi bizottság európai uniós és az ahhoz kapcsolódó költségvetési támogatások 	<ul style="list-style-type: none"> az önkormányzati szervek belső ellenőrzési feladatai 	<ul style="list-style-type: none"> projektor-laptop
5. Nemzeti vagyon	<ul style="list-style-type: none"> ismeretátadás, ismeretbővítés 	<ul style="list-style-type: none"> előadás, magyarázat kérdve kifejtés vita, érvelés 	<ul style="list-style-type: none"> nemzeti vagyongazdálkodás tulajdonosi joggyakorló vagyonkezelési szerződés vagyonkezelő 	<ul style="list-style-type: none"> ismerje fel a nemzeti vagyont készség szinten 	<ul style="list-style-type: none"> projektor-laptop vagyonkataszter ábra
b. állami vagyon	<ul style="list-style-type: none"> gyakorlás, alkalmazás, készségfejlesztés 	<ul style="list-style-type: none"> előadás, magyarázat 	<ul style="list-style-type: none"> állam kizárólagos tulajdona nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű nemzeti vagyon 	<ul style="list-style-type: none"> tudja elkülöníteni az önkormányzati vagyontól 	<ul style="list-style-type: none"> projektor-laptop

ÁROP – 1.1.21-2012-2012-0001

c. helyi önkormányzatok vagyona	<ul style="list-style-type: none"> gyakorlás, alkalmazás, készségfejlesztés 	<ul style="list-style-type: none"> előadás, magyarázat önálló házi feladatmegoldás (nézzen utána települése törzsvagyonának) 	<ul style="list-style-type: none"> saját bevételei törzsvagyon üzleti vagyon vagyongazdálkodási terv vagyonkataszter vagyonkimutatás vagyonkezelői jog 	<ul style="list-style-type: none"> tudja elkülöníteni az állami vagyontól tudja megkülönböztetni a vagyonelemek típusait 	<ul style="list-style-type: none"> projektor-laptop 	
6. Közbeszerzések központi ellenőrzése	<ul style="list-style-type: none"> ismeretátadás, ismeretbővítés gyakorlás, alkalmazás, készségfejlesztés 	<ul style="list-style-type: none"> előadás, magyarázat önálló házi feladatmegoldás (nézzen át 1-2 közbeszerzési kiírást, útmutatót) 	<ul style="list-style-type: none"> közbeszerzés fedezetigazolás közbeszerzés ellenőrzése megfigyelő szerződések ellenőrzése engedélyezés utóellenőrzés szerződések teljesítése ellenőrzése egységes nyilvántartás 	<ul style="list-style-type: none"> garanciák, fedezet érvényesítése jogkövetkezmények 	<ul style="list-style-type: none"> projektor-laptop KD döntések közbeszerzési kiírások 	

ÁROP – 1.1.21-2012-2012-0001

<p>7. A közpénzekből nyújtott támogatások átláthatósága</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ismeretátadás, ismeretbővítés 	<ul style="list-style-type: none"> • előadás, magyarázat • önálló házi feladatmegoldás (nézzen át 1-2 támogatási honlapot, kiírást, útmutatót) 	<ul style="list-style-type: none"> • közérdekből nyilvános • közzététel • pályázó • kizárási szabály • semmisség • támogatások ellenőrzése • Európai Támogatásokat Auditáló Főigazgatóság • ellenőrzési kézikönyv • funkcionális függetlenség • ellenőr • megbízólevél • teljességi nyilatkozat • jelentés • megbeszélés • intézkedési terv 	<ul style="list-style-type: none"> • a támogatások típusai és ellenőrzési rendszerük • jogkövetkezmények 	<ul style="list-style-type: none"> • projektor-laptop • pályázati, támogatási útmutató 	
--	---	--	--	--	--	--

II. A közigazgatás ellenőrzése és **a közreműködő szervek**

TANMENET / ÜTEMTERV A TANANYAG FELDOLGOZÁSÁHOZ

Modul megnevezése, címe: 1. Közigazgatás, ellenőrzés, gazdálkodás		Almodul megnevezése, címe: II. A közigazgatás ellenőrzése és a közreműködő szervek				
Oktatási, képzési, fejlesztési célok (al) modul elsajátíttatása során: elsajátíttatása során: átfogó kép kialakítása a hazai közigazgatási ellenőrzési rendszerről, értse és alkalmazza az ellenőrzési típusokat, lássa át a közigazgatási ellenőrzésével foglalkozó szervek rendszerét						
Minimumkövetelmények: a közigazgatási alap- és szakvizsga ismeretek, mert azok újbóli tárgyalására nincs idő. Az elsajátítása után a résztvevő a gyakorlatban is ismerje fel az adott eset ellenőrzési lehetőségeit, képes legyen időben jelezni a visszasságot, önállóan forduljon a megfelelő ellenőrzési szervekhez, fórumokhoz						
Oktatók, illetve részvevők számára ajánlott irodalom (háttér- és kiegészítő anyagok): <i>A felhasznált irodalom. Vonatkozó jogszabályok és azok indokolása, kommentárja. Országgyűlés honlapja, napirend. Ombudsman ajánlásai. Alkotmánybírósági döntések, határozatok. Kim, NÁK honlapja. KEHI honlap. Önkormányzatok feletti törvényességi felügyeleti eljárások, alkalmazott intézkedések. Kúria önkormányzati tanácsának döntései. Ügyészi felhívások.</i>						
tananyagrészt és annak súlyponti elemei	feldolgozás jellege	feldolgozás és résztvevők aktivizálásának módszerei	Kulcsfogalmak, összefüggések	jártasságok, készségek, kompetenciák	oktatástechnikai és egyéb szemléltető-eszközök	időigény
Alapfogalmak	<ul style="list-style-type: none"> ismétlés tudásszint-mérés, ellenőrzés gyakorlás, alkalmazás, készségfejlesztés 	<ul style="list-style-type: none"> kérdve kifejtés előadás, magyarázat önálló v. páros feladatmegoldás (ismerje fel a szituációban a fogalmat) 	<ul style="list-style-type: none"> szuprematív jogviszony irányítás ellenőrzés felügyelet 	<ul style="list-style-type: none"> a fogalmak egymáshoz való viszonya, azok elhatárolása 	<ul style="list-style-type: none"> projektor-laptop halmaz ábra táblázat teszt 	

ÁROP – 1.1.21-2012-2012-0001

<p>1. Országgyűlés</p>	<ul style="list-style-type: none"> ismétlés összefoglalás, részösszefoglalás ismeretátadás, ismeretbővítés 	<ul style="list-style-type: none"> kérdve kifejtés (mire emlékeznek a médiából?) szerepjáték (kérdés, interpelláció) 	<ul style="list-style-type: none"> bizalmatlansági indítvány kérdés interpelláció vizsgáló bizottságok alaptörvény-ellenesen működő képviselő-testület feloszlása 	<ul style="list-style-type: none"> az Országgyűlés ellenőrző működése 	<ul style="list-style-type: none"> projektor-laptop (esetleg rövid videók, jelentősebb esetek) 	
<p>2. Alapvető jogok országgyűlési biztosa</p>	<ul style="list-style-type: none"> összefoglalás, részösszefoglalás 	<ul style="list-style-type: none"> helyzetgyakorlat (hova fordul, ha közigazgatási gyakorlat alapjogot sért?) szerepjáték önálló házi feladatmegoldás (egy jelentés, ajánlás áttekintése) 	<ul style="list-style-type: none"> éves beszámoló visszásság beadvány jelzés nyilvános jelentés ajánlás 	<ul style="list-style-type: none"> az ombudsman eljárásai, kezdeményezései 	<ul style="list-style-type: none"> projektor-laptop esetek, ajánlások 	

ÁROP – 1.1.21-2012-2012-0001

<p>3. Alkotmány-bíróság</p>	<ul style="list-style-type: none"> ismétlés tudásszint-mérés, ellenőrzés 	<ul style="list-style-type: none"> helyzetgyakorlat (hova fordul, ha közigazgatási jogszabály alapjogot sért?) csoportos feladatmegoldás – vita (testületi döntés) önálló házi feladatmegoldás (egy AB döntés feldolgozása) 	<ul style="list-style-type: none"> törvényességi ellenőrzés törvényességi felügyelet 	<ul style="list-style-type: none"> az Alkotmánybíróság eljárásai elmélyíteni, hogy nem csak megsemmisít! 	<ul style="list-style-type: none"> projektor-laptop esetek értelmezésre és megsemmisítésre 	
<p>4. Központi államigazgatási szervek</p>	<ul style="list-style-type: none"> ismétlés (központi államigazgatási szervek rendszere) ismeretátadás, ismeretbővítés (KIM, NÁK) 	<ul style="list-style-type: none"> kérdve kifejtés (melyek a központi államigazgatási szervek?) előadás, magyarázat (KIM, NÁK) 	<ul style="list-style-type: none"> 2010. évi XLIII. törvény szerinti irányítás, felügyelet Antikorrupciós Munkacsoport Közigazgatási Korruptió-megelőzési Program a fővárosi és megyei kormányhivatal feletti ellenőrzés ellenőrzési terv ellenőrzési program 	<ul style="list-style-type: none"> irányítás, felügyelet normatív tartalmának elsajátítása KIM, NÁK kiemelt szerepe 	<ul style="list-style-type: none"> projektor-laptop szervezeti ábra KIM-FMK összekapcsolása 	

ÁROP – 1.1.21-2012-2012-0001

<p>5. Kormányzati Ellenőrzési Hivatal</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ismeretátadás, ismeretbővítés 	<ul style="list-style-type: none"> • kérdve kifejtés (találkozott-e már vele?) • előadás, magyarázat 	<ul style="list-style-type: none"> • kormányzati ellenőrzés • szabályszerűségi és célszerűségi ellenőrzés • éves ellenőrzési terv • vizsgálatvezető • kormányzati ellenőr • megbízólevél • helyszíni vizsgálat • ellenőrzési jelentés • intézkedési terv 	<ul style="list-style-type: none"> • KEHI szerepe • kormányzati közpénzügyi ellenőrzés kiemelése 	<ul style="list-style-type: none"> • projektor-laptop 	
<p>6. Fővárosi, Megyei Kormányhivatal</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ismétlés • ismeretátadás, ismeretbővítés • gyakorlás, alkalmazás, készségfejlesztés 	<ul style="list-style-type: none"> • kérdve kifejtés (mely FMK feladatai) • előadás, magyarázat (törvényességi felügyelet) • helyzetgyakorlat (adott jogsértés esetén melyik ellenőrzési módszert veszi igénybe) 	<ul style="list-style-type: none"> • adminisztratív ellenőrzés • hatósági ellenőrzés • törvényességi felügyelet • törvényességi felhívás • törvényességi felügyeleti bírság • jogorvoslati ellenőrzés 	<ul style="list-style-type: none"> • az FMK-ok ellenőrző tevékenységének és a jogkövetkezmények gyakorlati és rendszerszintű ismerete 	<ul style="list-style-type: none"> • projektor-laptop 	

ÁROP – 1.1.21-2012-2012-0001

7. Bírói ellenőrzés	<ul style="list-style-type: none"> • ismétlés (Ket.) • ismeretátadás, ismeretbővítés	<ul style="list-style-type: none"> • kérdve kifejtés (hatalmi ágak, bíróságok szerepe? Ket jogorvoslati rendszere) • helyzetgyakorlat (adott esetben hova küldené a beadványt) • szerepjáték (mit tenne a bíró helyében?) • előadás, magyarázat (Kúria) • vita, érvelés (AB – Kúria) • önálló házi feladatmegoldás (egy kúriai döntés feldolgozása)	<ul style="list-style-type: none"> • Kúria önkormányzati tanácsa • jogszabállyal való összhang • jogalkotási kötelezettsége elmulasztása • közigazgatási és munkaügyi bíróságok • bírósági felülvizsgálat	<ul style="list-style-type: none"> • önkormányzati egyedi és normatív döntések elhatárolása • kereset és kúriai kérelem megkülönböztetése • alapjogi és más jogszabályba ütközés felismerése, különválasztása	<ul style="list-style-type: none"> • projektor-laptop	
----------------------------	---	--	--	--	--	--

ÁROP – 1.1.21-2012-2012-0001

8. Ügyészi ellenőrzés	<ul style="list-style-type: none"> ismétlés ismeretátadás, ismeretbővítés 	<ul style="list-style-type: none"> kérdve kifejtés (melyek az ügyész feladatai? Ket jogorvoslati rendszere) előadás, magyarázat 	<ul style="list-style-type: none"> közérdekvédelmi feladat fellépés felhívás jelzés 	<ul style="list-style-type: none"> a fellépés általánosságban és hatósági ügy esetében 	<ul style="list-style-type: none"> projektor-laptop folyamatábra 	
9. Közérdekű és közérdekből nyilvános adatok	<ul style="list-style-type: none"> ismétlés tudásszint-mérés, ellenőrzés 	kérdve kifejtés (milyen adatokat ismerhet meg? kért-e már adatot a közigazgatástól?)	<ul style="list-style-type: none"> közérdekű adat közérdekből nyilvános adat 	<ul style="list-style-type: none"> az adattípusok gyakorlati felismerése közzététel 	<ul style="list-style-type: none"> projektor-laptop 	

Ábrák – Alapfogalmak

Irányítás, ellenőrzés, felügyelet

Irányítás

valamely közigazgatási szerv tényleges tevékenységének megszabása, az alaptevékenységnek és annak kivitelezése mikéntjének megjelölése, az irányított szervek és szakmai viszonyai feletti meghatározó befolyás érvényesítése

- teljes irányítási jogkör;
- megosztott irányítási jogkör;
- államigazgatási szervek felügyelet (részirányítási jogkör, irányítási részjogkör)

Ellenőrzés

a tevékenységre irányadó jogszabályok, más előírások, ésszerűségek gyakorlati alkalmazásának folyamatos vizsgálata

- közpolitikai értelemben
- törvényességi értelemben
- adminisztratív értelemben
- hatósági értelemben
- jogorvoslati értelemben
- pénzügyi értelemben

Felügyelet

a tevékenységre irányadó jogszabályok megfelelő, általános alkalmazásának vizsgálata

- törvényességi felügyelet
- szakfelügyelet
- hatósági felügyelet

NEMZETI
KÖZSZOLGÁLATI
EGYETEM
A HAZA SZOLGÁLATÁBAN

ÁROP – 1.1.21-2012-2012-0001

ÁROP – 1.1.21-2012-2012-0001

Ellenőrzés értelmezései

típus	tartalom	szerv
közpolitikai értelemben	elsősorban sajátos jogintézmények, beszámoltatás, visszahívás/leváltás/bizalmatlanság, működés felfüggesztése, összességében közpolitikai ultima ratio-k	Országgyűlés és a Kormány
törvényességi értelemben	a jogszabályszerűség vizsgálata, különböző erejű jogosítványokkal, azaz, hogy a vizsgált szerv a működése folyamatában feladat- és hatáskörében a tevékenységét jogszerűen végzi	Alkotmánybíróság, ügyészség, országgyűlési biztos, fővárosi és megyei kormányhivatalok, Kúria önkormányzati tanácsa
adminisztratív értelemben	annak vizsgálata, hogy a vizsgált szerv a szakmai feladatok végrehajtását a jogszabályok és belső szabályzatok, vezetői rendelkezések megtartásával végzi; az állami szervek rendszerébe épült be, e nélkül a folyamatos működés nem is képzelhető el belső ellenőrzés	minisztériumok, kormányhivatalok, központi hivatalok
hatósági értelemben	a hatósági jogviszony egyik részjogosítványa, ilyen a – Ket-ben általános jelleggel szabályozott – hatósági ellenőrzés, amely során a hatóság hatáskörének keretei között, hivatalból vagy kérelemre ellenőrzi a jogszabályban foglalt rendelkezések betartását, valamint a végrehajtható döntésben foglaltak teljesítését helyszíni ellenőrzés	erre hatáskörrel feljogosított közigazgatási szervek (pl. NAV)
jogorvoslati értelemben	a közigazgatási határozatok jogi megalapozottságának, helyességének kérelemre, vagy hivatalból induló vizsgálata közigazgatási bíráskodás egyedi esetekben hozott határozatok ellen	másodfokú, felettes szervek munkaügyi és közigazgatási bíróságok

ÁROP – 1.1.21-2012-2012-0001

financiális értelemben	benyújtott jogorvoslati kérelemben hoz döntést	
	a közvagyonnal történő gazdálkodás, a pénzügyi elszámolások, valamint az ezek alapjául szolgáló számviteli nyilvántartások ellenőrzése, 3 szintje: külső ellenőrzés kormányzati szintű ellenőrzésre államháztartási belső kontrollrendszerek	Állami Számvevőszék, könyvvizsgáló Kormányzati Ellenőrzési Hivatal Európai Támogatásokat Auditáló Főigazgatóság Magyar Államkincstár

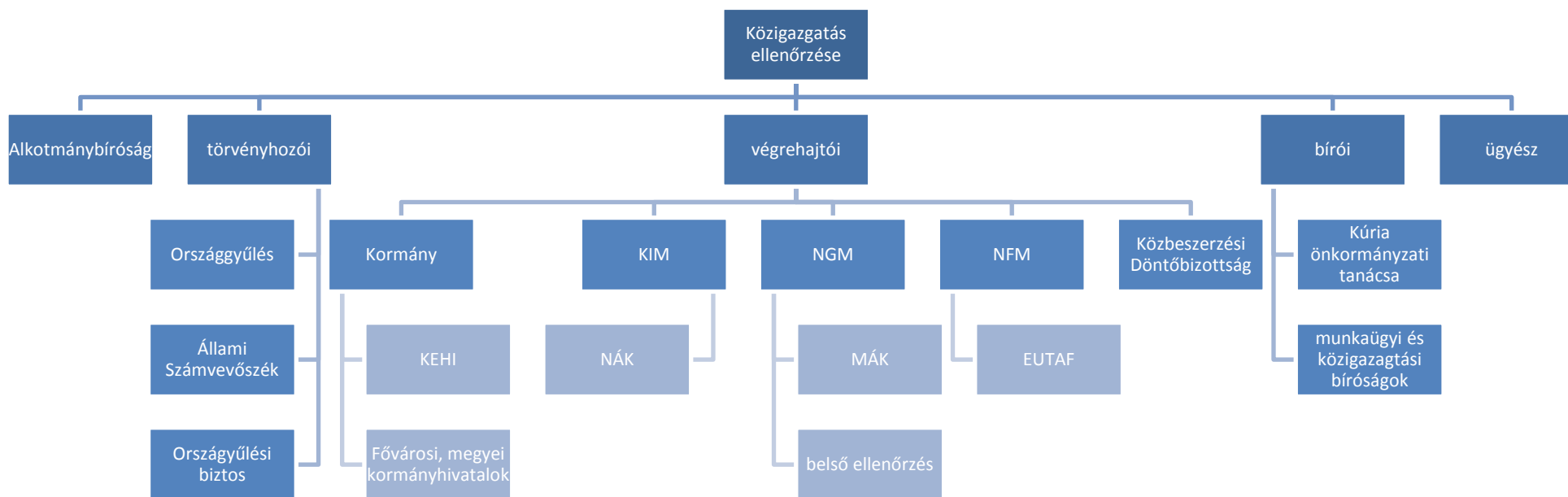

A közigazgatás ellenőrzése

ÁROP – 1.1.21-2012-2012-0001

NEMZETI
KÖZSZOLGÁLATI
EGYETEM
A HAZA SZOLGÁLATÁBAN

ÁROP – 1.1.21-2012-2012-0001

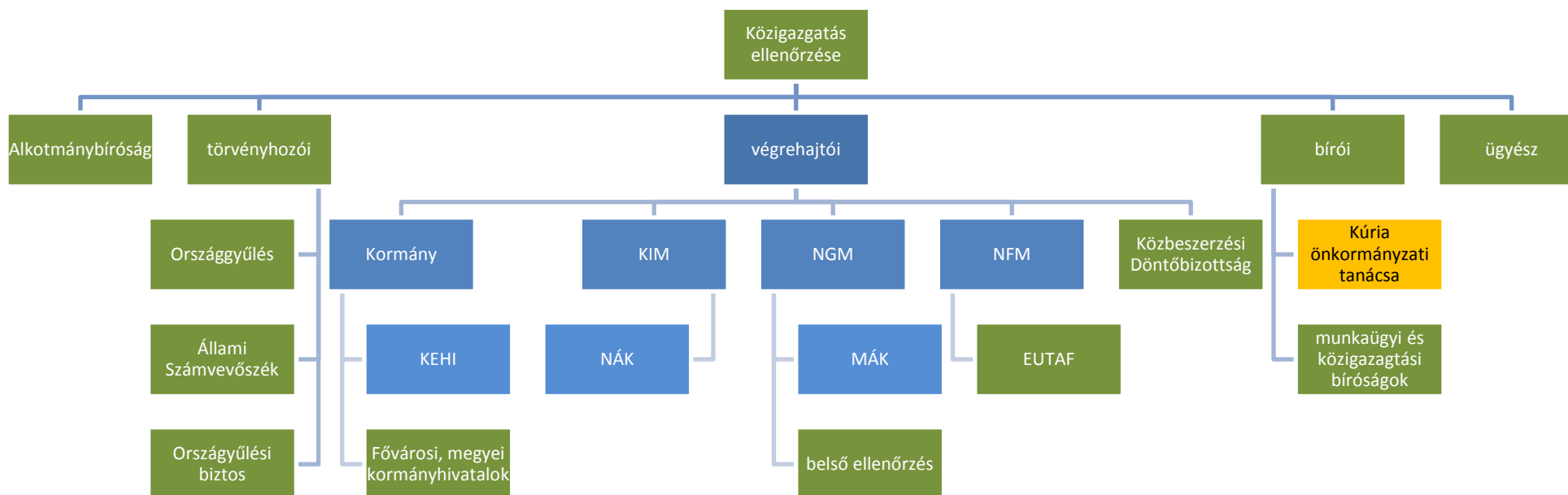

A közigazgatás ellenőrzése

ÁROP – 1.1.21-2012-2012-0001

NEMZETI
KÖZSZOLGÁLATI
EGYETEM
A HAZA SZOLGÁLATÁBAN

ÁROP – 1.1.21-2012-2012-0001

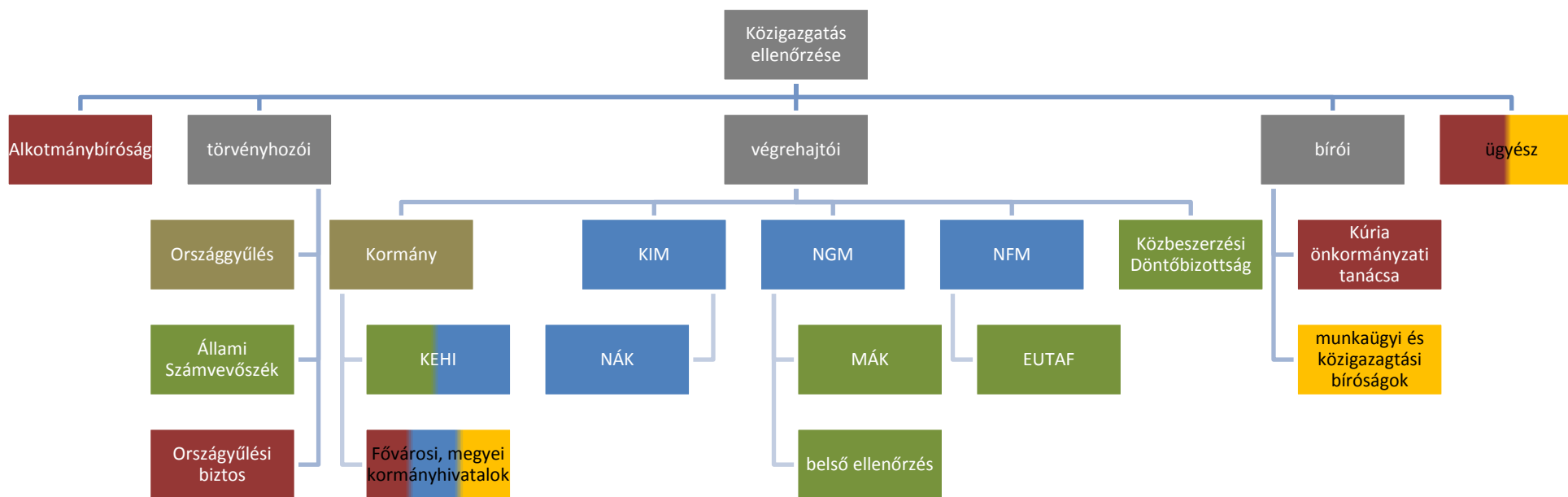
Államigazgatás ellenőrzése
Önkormányzatok ellenőrzése
Közigazgatás ellenőrzése

A közigazgatás ellenőrzése

ÁROP – 1.1.21-2012-2012-0001

közpolitikai ellenőrzés
törvényességi ellenőrzés
adminisztratív ellenőrzés
jogorvoslati ellenőrzés
financiális ellenőrzés

*a hatósági ellenőrzés nem szerepel az ábrán, mert az a közigazgatás kifelé irányuló ellenőrzése.

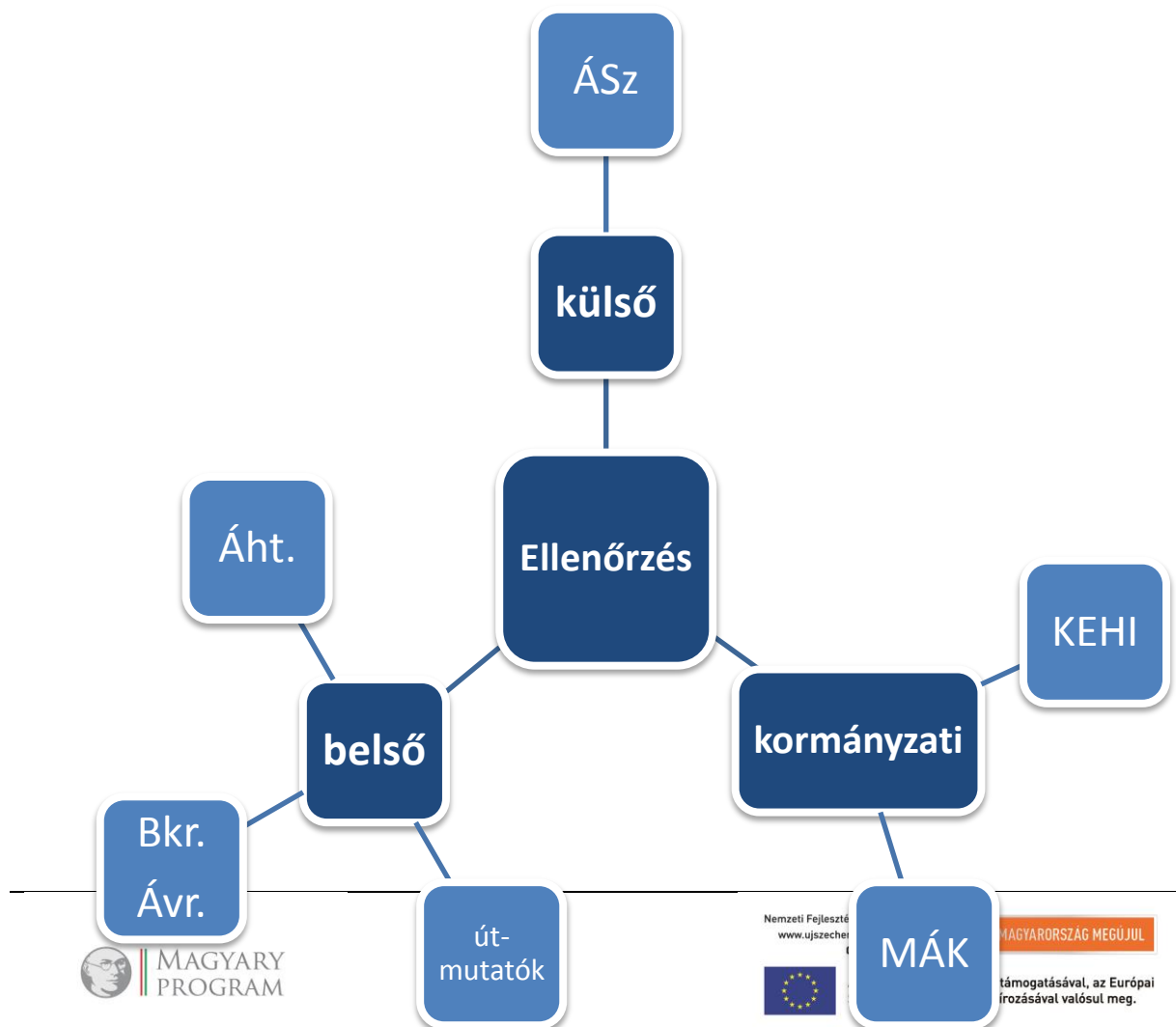

Ábrák – Közpénzügyek

Államháztartási ellenőrzés

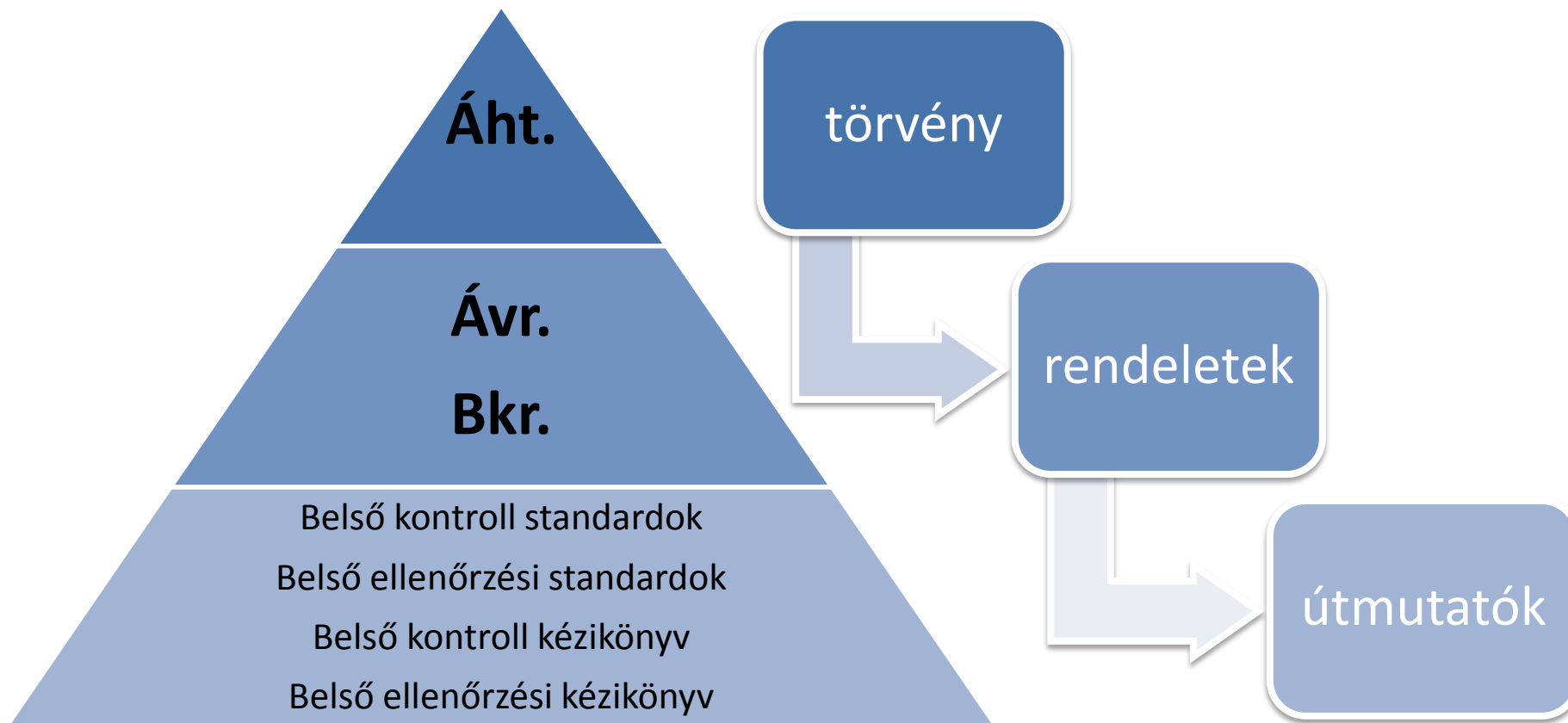

ÁROP – 1.1.21-2012-2012-0001

Belső kontrollrendszer szabályozási szintjei

ÁROP – 1.1.21-2012-2012-0001

NEMZETI
KÖZSZOLGÁLATI
EGYETEM
A HAZA SZOLGÁLATÁBAN

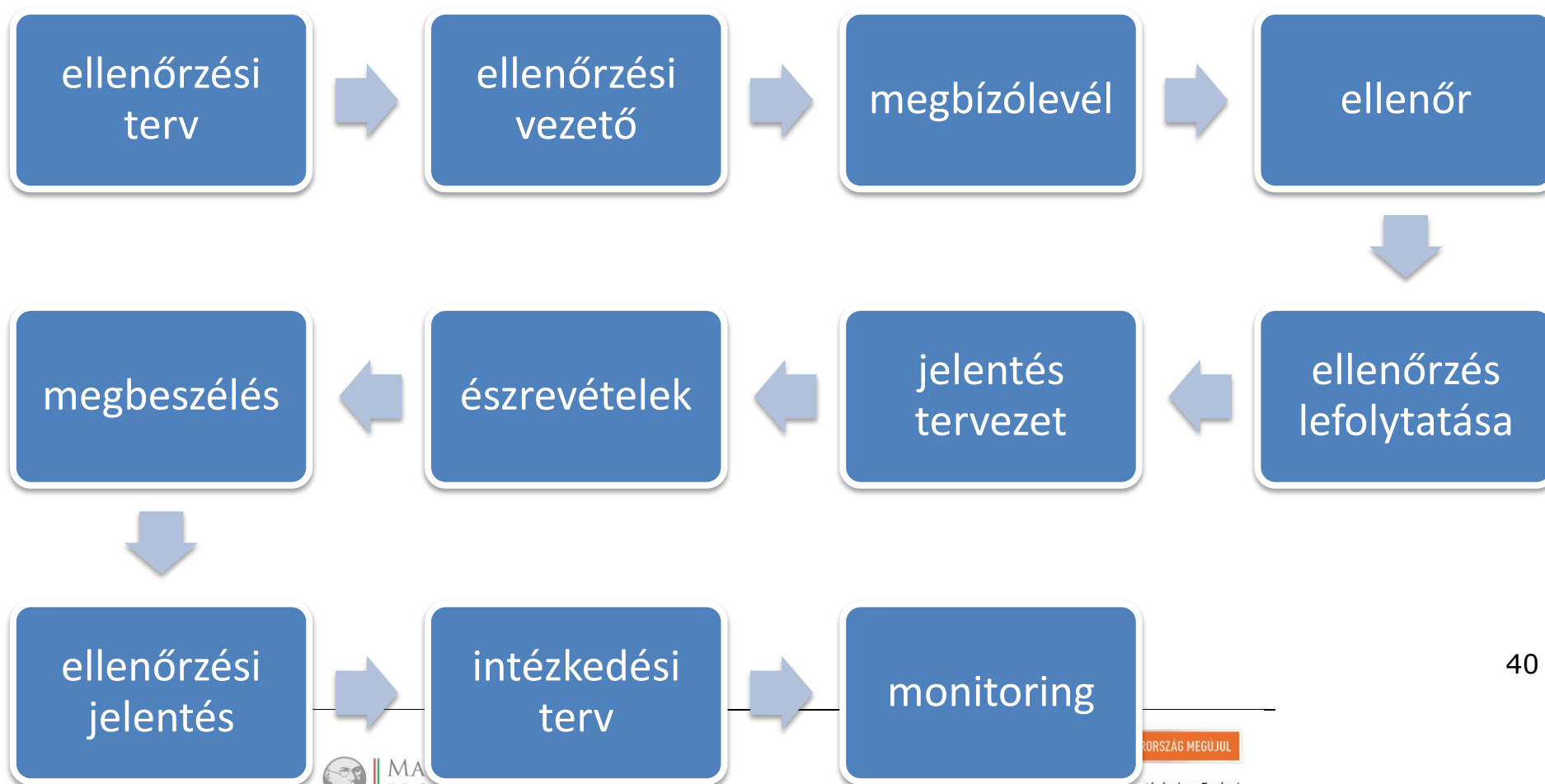

ÁROP – 1.1.21-2012-2012-0001

A közpénzügyi ellenőrzés általános folyamata

ÁROP – 1.1.21-2012-2012-0001

NEMZETI
KÖZSZOLGÁLATI
EGYETEM
A HAZA SZOLGÁLATÁBAN

ÁROP – 1.1.21-2012-2012-0001

Nemzeti vagyon

állami vagyon

Szent Korona és a hozzá tartozó jelvények,
Országház,

föld méhének kincsei, barlang

felszín alatti vizek, folyóvíz és természetes tavak
meder, sziget, csatorna, vízi közművek

az országos közutak, terek, parkok és műtárgyaik,

meghatározott országos törzshálózati vasúti pályák
és azok tartozékai,

repülőtér, rádió navigációs és fénytechnikai
berendezések

a rádióspektrum, meghatározó betűkből,
számokból vagy jelekből álló karaktersorozat,

biztonsági földgáztároló

önkormányzati törzsvagyon

forgalomképtelen -kizárólagos önkormányzati
tulajdonban álló vagyon (közutak, műtárgyak,
terek, parkok)

forgalomképtelen - kiemelt jelentőségű nemzeti
vagyonnak (műemlékek) minősül

korlátozottan forgalomképes vagyonelem (közmű,
közfeladatot ellátását szolgáló épület, épületrész,
önkormányzati tulajdonban lévő társasági
részesezés)

NEMZETI
KÖZSZOLGÁLATI
EGYETEM
A HAZA SZOLGÁLATÁBAN

ÁROP – 1.1.21-2012-2012-0001

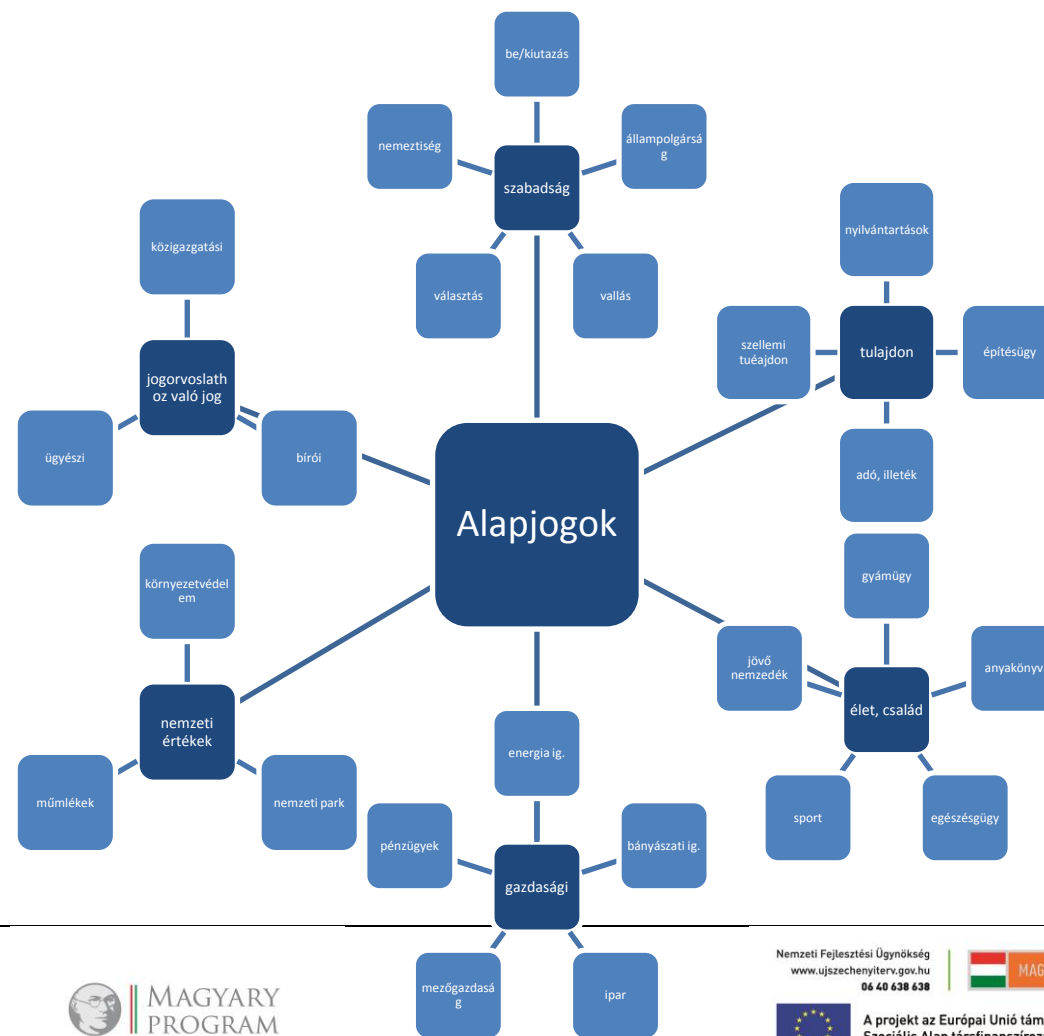

Ábrák – Közigazgatás ellenőrzése

Egyes közigazgatással összefüggő alapvető jogok és igazgatási területük

ÁROP – 1.1.21-2012-2012-0001

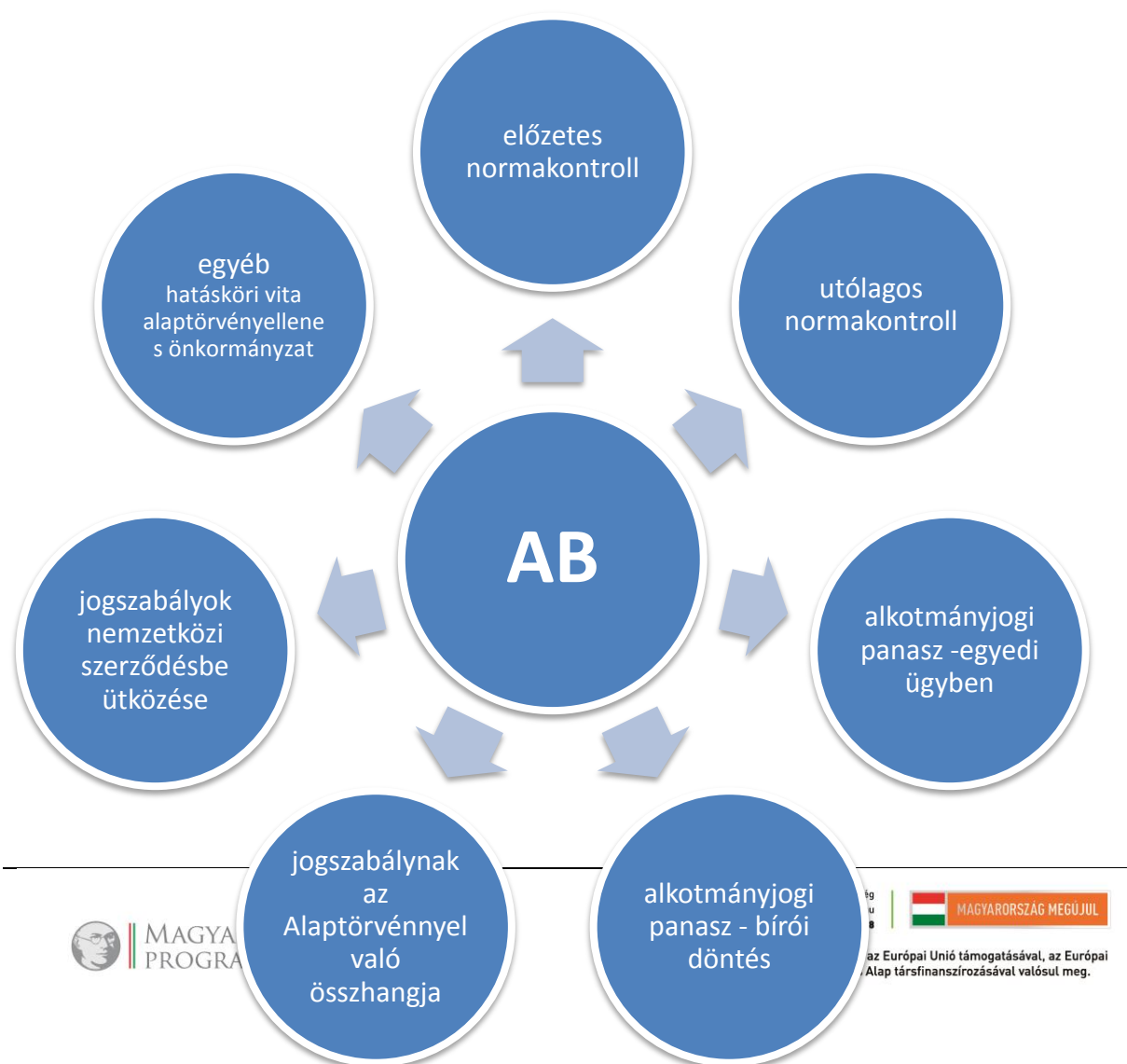

Alkotmánybíróság

ÁROP – 1.1.21-2012-2012-0001

NEMZETI
KÖZSZOLGÁLATI
EGYETEM
A HAZA SZOLGÁLATÁBAN

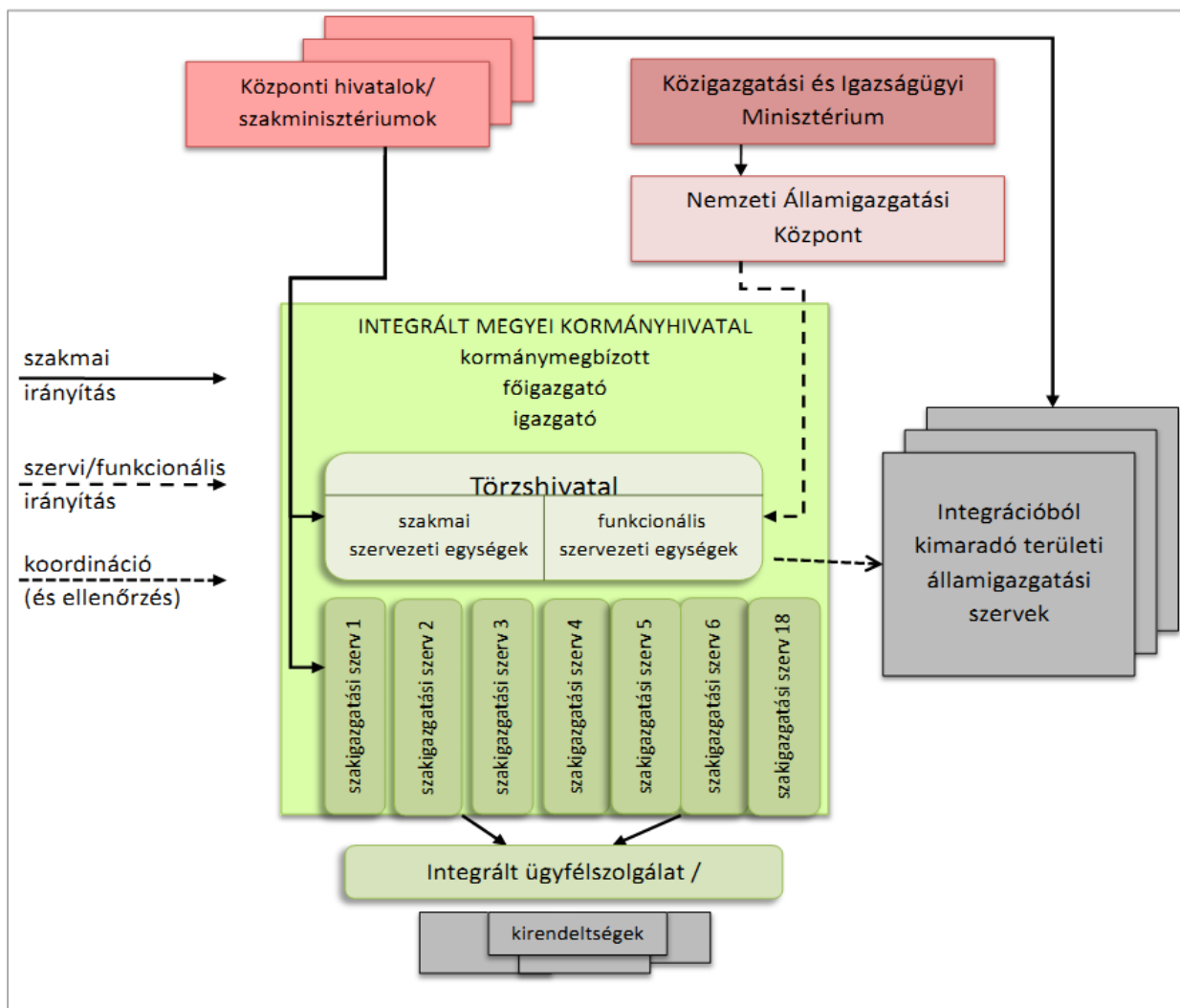

ÁROP – 1.1.21-2012-2012-0001

KIM – NÁK – FMK (az alapvizsgakönyvből)

ÁROP – 1.1.21-2012-2012-0001

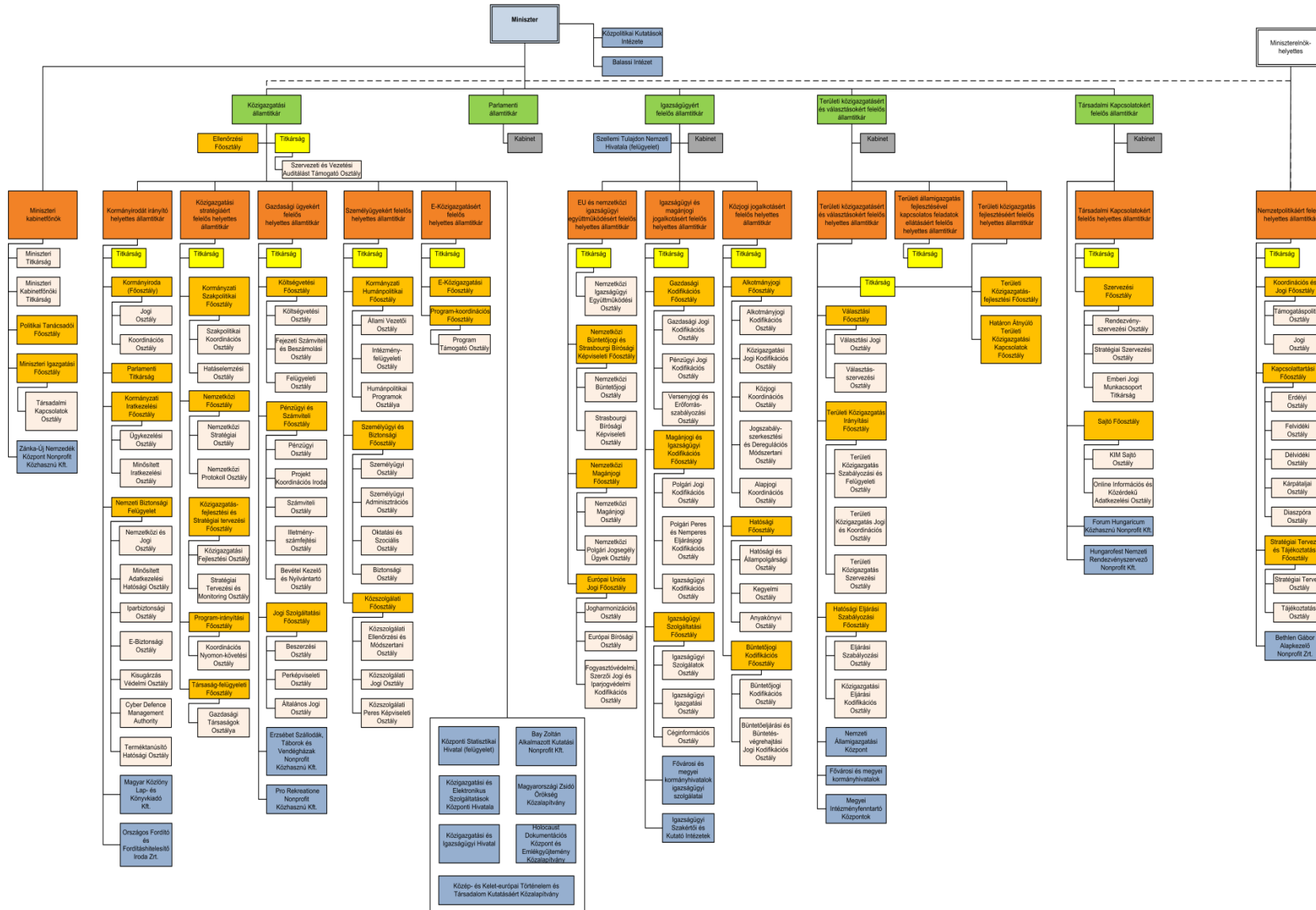

KIM szervezeti ábra

ÁROP – 1.1.21-2012-2012-0001

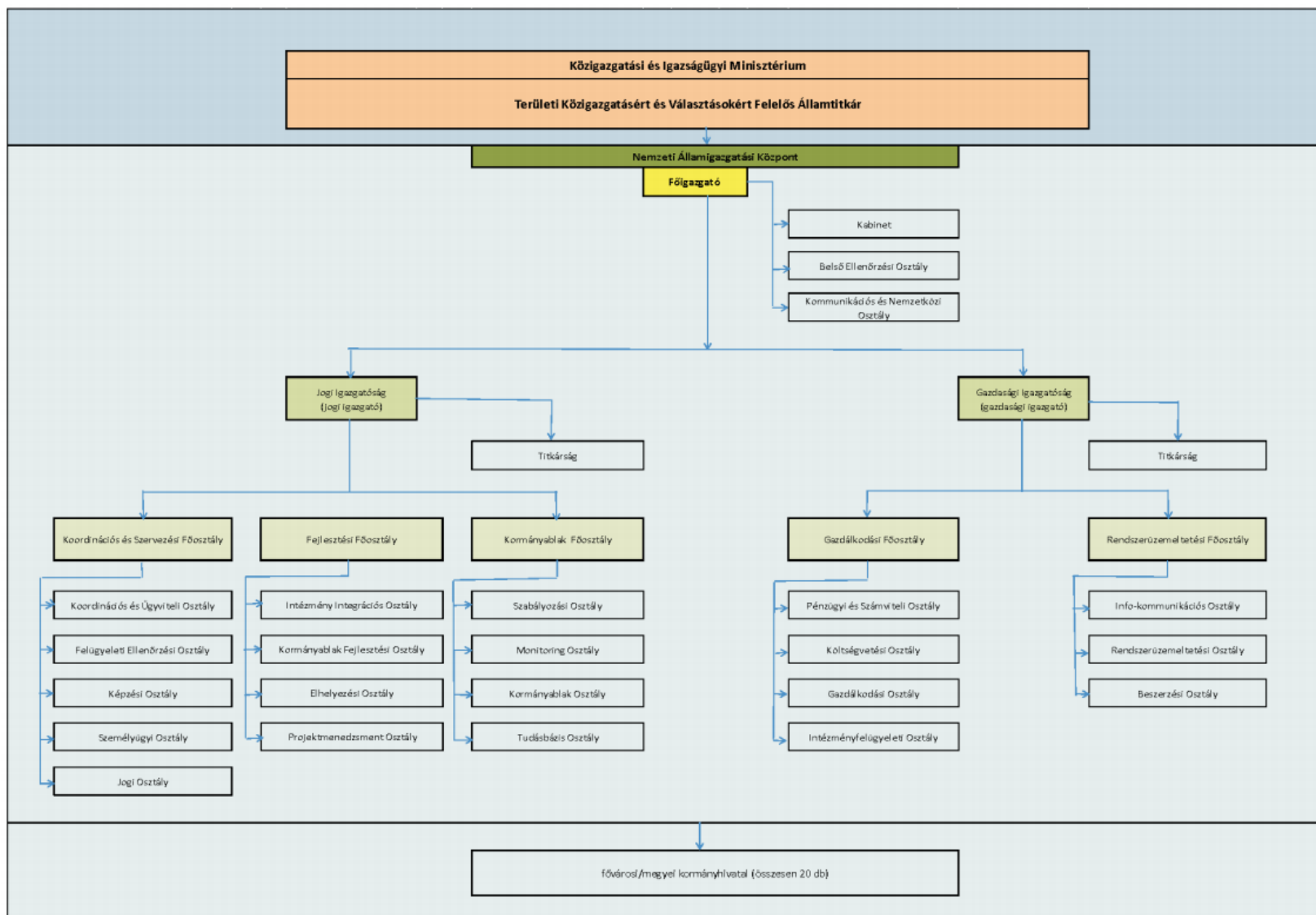

NÁK szervezeti ábra

ÁROP – 1.1.21-2012-2012-0001

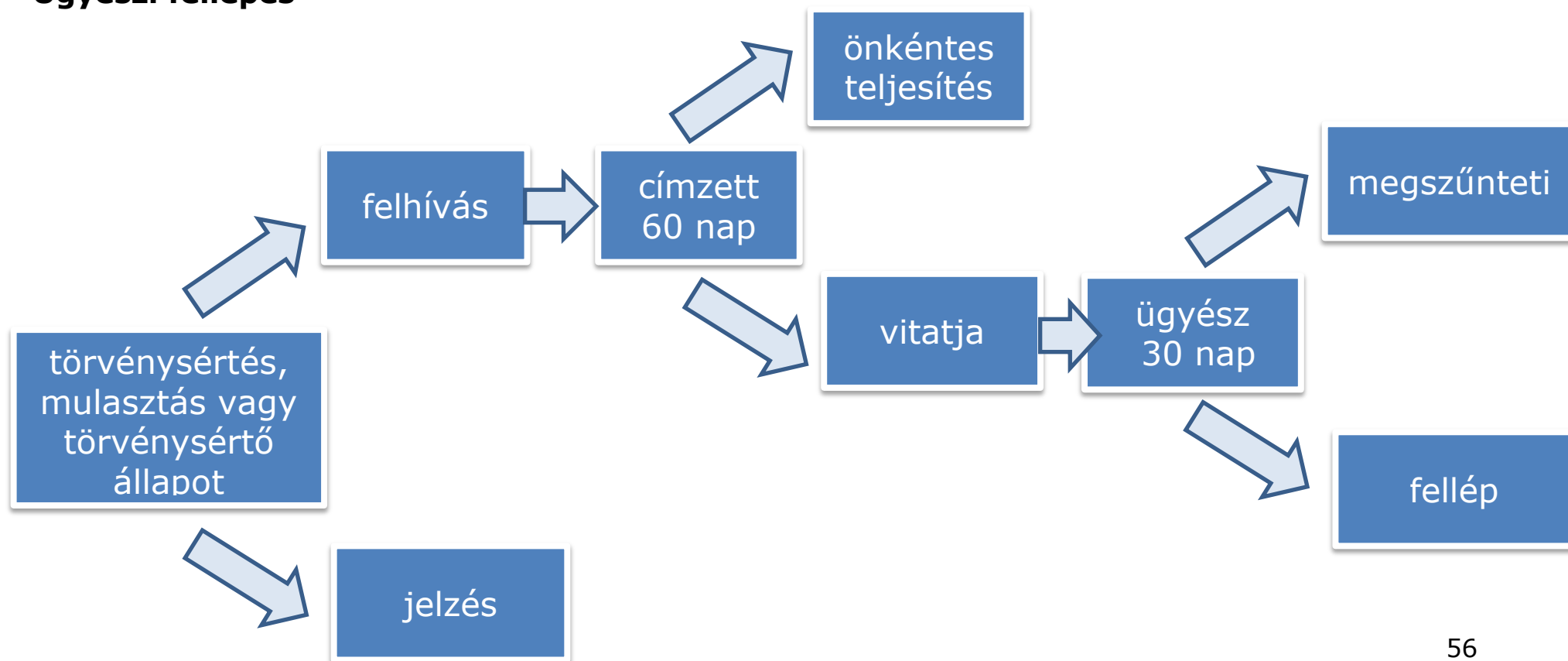
NEMZETI
KÖZSZOLGÁLATI
EGYETEM
A HAZA SZOLGÁLATÁBAN

ÁROP – 1.1.21-2012-2012-0001

Ügyészi fellépés

ÁROP – 1.1.21-2012-2012-0001

ÁROP – 1.1.21-2012-2012-0001

Korrupció elleni stratégia a közpénzeket érintő intézkedések

A Kormány intenzív korrupcióellenes intézkedéssorozat végrehajtását kezdte el. A korrupció három területét: a politikai, a társadalmi és a gazdasági korrupciót együtt kezeli, mivel ezek hatással vannak egymásra, együttesen jelennek meg. összefonódó rajz A korrump politika nem a közjó érdekében tevékenykedik, hanem egyedi érdekek mentén működik, társadalmi bizalmatlanságot szül, aláássa a politika legitimitását. A társadalmi bizalmatlanság eredményeként jelenik meg a gazdasági korrupció, hiszen ha a gazdasági szereplők nem bíznak egymásban, akkor kerülő utakat választanak üzleteik lebonyolítására.

A fő cél, hogy az állam korrupcióval szembeni ellenálló képessége erősödjön. A program olyan konkrét intézkedéseket tartalmaz, amelyek megvalósításával a közigazgatási szervezetek napi működésében fog megjelenni a korrupciós kockázatok elemzése, a gyanús esetek feltérképezése, kivizsgálása, lehetőség szerinti megelőzése.

Kiemelt szerepet kaptak a korrupció elleni küzdelemért különös felelősséget viselő Kormányzati szervezetek, illetve a független állami szervezetek, hogy antikorrupciós tevékenységükről és együttműködésükről évente adjanak általános összefoglaló tájékoztatást, adatokat: Állami Számvevőszék, Költségvetési Tanács (KT) , Gazdasági Versenyhivatal, Közbeszerzési Hatóság, PSZÁF, Országos Bírósági Hivatal, Legfőbb Ügyészség, NAV valamint a Nemzeti adatvédelmi és Információs Hatóságot - A korrupció kezelésének Magyarországon nincs kizárólag a korrupció jelenségével foglalkozó, arra szakosodott csúcsszerv, hanem több, különféle profilú, ám a témával valamilyen körben érintett szerv hatáskörébe tartoznak az ezzel kapcsolatos feladatok.

Államháztartási kontrollrendszer története

Rövid visszatekintés

1989-ben jött létre az Állami Számvevőszék. (Története a 19. század második felére tekint vissza. 1870-ben alapították meg az Állami Számvevőszéket, nevét 1914-ben Magyar Királyi Legfőbb Állami Számvevőszékre (LÁSZ) változtatták. A kommunista rendszer 1949-ben megszüntette az ÁSZ működését, amely így csak a rendszerváltás

ÁROP – 1.1.21-2012-2012-0001

után, az 1989. október 23-án módosított alkotmánnyal tudta újra folytatni tevékenységét.)

1992-ben elfogadott államháztartási törvény (1992. évi XXXVIII. törvény, a továbbiakban: régi Áht.), az államháztartás gazdálkodási rendszerének korszerűsítésében alapvető változásokat hozó lépés volt, meghatározta a költségvetési rendszer kereteit. Fontos eljárási szabályokat fogalmazott meg a költségvetés tervezése és végrehajtása, a költségvetési intézmények létrehozása, irányítása, működése és gazdálkodása tekintetében. Nem hozott azonban változást az intézményi pénzellátás gyakorlatában, fenntartotta a decentralizált pénzgazdálkodást.

1995-ben a Parlament, az államháztartási törvény módosításával, az állami költségvetés pénzügyi végrehajtásával kapcsolatos feladatok ellátására, létrehozta a Magyar Államkincstárt, az államháztartás külső finanszírozási szükségletének csökkentése, a költségvetési pénzfelhasználás áttekinthetőbbé tétele érdekében.

1999-ben a csatlakozási tárgyalások hatására történt jogszabály alkotási, illetve módosítási folyamat részeként a régi Áht. szűkszavúan (csupán három bekezdésben), de már rendelkezett az akkor még ún. költségvetési ellenőrzésről, amelynek végrehajtását a 15/1999. (II. 5.) Korm. rendelet szabályozta.

A szabályozás kiterjedt a kormányzati és a felügyeleti ellenőrzésre, valamint a költségvetési szervek belső ellenőrzési rendszerére. A költségvetési szervek belső ellenőrzési rendszere 3 összetevőből állt: vezetői ellenőrzés, munkafolyamatba épített ellenőrzés és függetlenített belső ellenőrzés.

2000-ben létrejött a Pénzügyminisztériumban a Pénzügyi Ellenőrzési Főosztály, amelynek alapjain épült fel a későbbi központi harmonizációs egység.

Az **új terminológia** szerinti államháztartási belső pénzügyi ellenőrzési (ÁBPE) rendszer kialakítása az Európai Bizottság – a csatlakozási tárgyalások 28. Pénzügyi Ellenőrzés fejezete keretében tett – ajánlásain és az érintett magyar ellenőrzési szervezetek javaslatain alapult. A kidolgozott stratégia (Policy Paper) a következő legfontosabb EU

ÁROP – 1.1.21-2012-2012-0001

dokumentumok pénzügyi ellenőrzésre vonatkozó részeit tekintette kiindulási pontnak: az EU közös álláspontja (CONF-H 30/00/, 2000. június 7.), a

2002-es Csatlakozási Partnerség (2002/87/EC tanácsi határozat), valamint a 2001. és 2002. évi Éves Jelentések.

2003-ban elfogadta a Kormány **az államháztartási belső pénzügyi ellenőrzési rendszer fejlesztési stratégiáját (Policy Paper)**. Megtörtént az államháztartási belső ellenőrzési rendszer fejlesztéséért felelős **központi harmonizációs egység megerősítése**, vezetőként miniszteri biztos kinevezésével és a létszám bővítésével, valamint külső humán erőforrások bevonásával. A belső ellenőrzési módszertan kidolgozásába a Pénzügyminisztérium külső szakértői segítséget is bevont (Twinning program keretében). Ennek eredményeképpen megtörtént a rendszer három elemének [1. financial management control (FM/C) = folyamatba épített, előzetes, utólagos és vezetői ellenőrzés (FEUVE); 2. internal audit = belső ellenőrzés; 3. central harmonization unit = központi harmonizációs egység] szabályozása.

2003-ban további jelentős lépésként **a pénzügyminiszter az IIA standardok közzétételével bevezette azok alkalmazását a közszférában.**

2004-ben az **ÁBPE területén a jogharmonizáció teljes körűen megvalósult**, a módszertani útmutatók nagy része kidolgozásra és közzétételre került a Pénzügyminisztérium honlapján, illetve a Pénzügyi Közlönyben.

2005-ben az önkormányzati alrendszerre vonatkozóan is kidolgozásra került törvényi szintű (Ötv.) speciális szabályozás.

2009-ben jelentősen fejlődött az **államháztartási belső kontrollrendszer koncepciója**, a **COSO modell** megközelítésének átültetésével a költségvetési szervek belső kontrollrendszerébe, amely – a COSO modellnek megfelelően – öt elemből tevődik össze. Ennek a megközelítésnek a lényege, hogy a belső kontrollrendszer elemei lefedik a költségvetési szerv valamennyi tevékenységét, az azokat szabályozó jogszabályi környezetet és belső előírásokat (*kontrollkörnyezet*); a tevékenységek végrehajtása

ÁROP – 1.1.21-2012-2012-0001

során azok szabályos és hatékony végrehajtását veszélyeztető tényező felmérését (*kockázatkezelés*); a szabályos működését biztosító intézkedések meghozatalát (*kontrolltevékenység*); az előbbi tevékenységekkel kapcsolatos folyamatos kommunikációs feladatokat (*információ és kommunikáció*), valamint a költségvetési szerv tevékenységeinek folyamatos nyomon követését és belső ellenőrzését (*monitoring*). A törvényi és kormányrendeleti szinten is szabályozott belső kontrollrendszer, a pénzügyi ellenőrzéseken túl – a nemzetközi gyakorlattal összhangban, az INTOSAI (International Organization of Supreme Audit Institutions), a COSO (Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission) ajánlásaira is alapozva –, **már magában foglalja a korszerű felelős szervezetirányítás elemeit** is.

Legújabb szabályozás:

2010. július 1-jétől a Kormányzati Ellenőrzési Hivatal (a továbbiakban: KEHI) a Kormányzati Ellenőrzési Hivatalról szóló 312/2006. (XII. 23.) Korm. rendeletben előírt egyéb európai uniós és nemzetközi támogatásokkal, valamint európai uniós és nemzetközi támogatásokkal kapcsolatos ellenőrzési feladatait és a nemzetközi szerződés vagy megállapodás alapján a nemzetközi és európai uniós támogatások tekintetében a szerződésben vagy megállapodásban meghatározott szervezettel végezhető közös ellenőrzéseket az Európai Támogatásokat Auditáló Főigazgatóság, mint külön ellenőrző szerv végzi, az Európai Támogatásokat Auditáló Főigazgatóságról szóló 210/2010. (VI. 30.) Korm. rendelet alapján.

2010. augusztus 15-étől a régi Áht. kibővült a kincstári biztosokra, önkormányzati biztosokra vonatkozó előírásokkal „A költségvetési szervek működése és gazdálkodása fejezeti kezelésű előirányzatok kezelése” című VII. fejezetbe „A költségvetési szervek előirányzatai felhasználásáról való rendelkezés” új alcím került; továbbá a régi Ámr. kiegészült a „A költségvetési főfelügyelő, költségvetési felügyelő és a biztosok” című IX. fejezetével a régi Áht. alapján a Kormány részére – a költségvetési (fő)felügyelőkkel kapcsolatos részletes szabályok megállapítására – adott felhatalmazás alapján.

ÁROP – 1.1.21-2012-2012-0001

2011. január 1-jét követően az államháztartási kontrollrendszer külső ellenőrzésből, kormányzati ellenőrzésből és a költségvetési szervek szintjén megvalósuló államháztartási belső kontrollrendszerekből épült fel.

2012. január 1-jétől a szabályozási háttér teljes mértékben megújult, a régi törvényeket és kormányrendeleteket újak váltották fel. Az államháztartásról szóló 1992. évi XXXVIII. törvény (régi Áht.) helyébe a 2011. évi CXCV. törvény (továbbiakban: új Áht.) lépett, melynek kialakítása egyszerűbb, átláthatóbb, keretjellegű szabályozást alkalmaz. Egységesen, immáron nem az alrendszerekre, hanem a folyamatokra tekintettel lévő törvényi szerkezetet képvisel.

A fent említett törvényi változás a vonatkozó kormányrendeletek átalakulását is szükségessé tette. Az új Áht. egyszerűsítési folyamata több, eddig törvényi szinten megfogalmazott szabályozást, kormányrendeleti szintre delegált. Ezért 2012. január 1-jétől az eddigi államháztartás működési rendjéről szóló 292/2009. (XII. 19.) Korm. rendeletet (Ámr.) váltotta fel az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról szóló 368/2011. (XII. 31.) Korm. rendelet (Ávr.).

Az új Áht. VIII. fejezetében a 61. §. (1)-(4) bekezdéseiben rendelkezik az államháztartás ellenőrzési rendszeréről. Ezek végrehajtási- és részletszabályait az eddigi államháztartás működési rendjéről szóló 292/2009. (XII. 19) Korm. rendeletet (Ámr.) és a költségvetési szervek belső ellenőrzéséről szóló 193/2003. (XI. 26.) Korm. rendeletet (Ber.) 2012. január 1-jével leváltó – egységes jogszabály – **a költségvetési szervek belső kontrollrendszeréről és belső ellenőrzéséről szóló 370/2011. (XII. 31.) Korm. rendelet (Bkr.)** összesíti.

A Gazdasági Versenyhivatal szerepe

Általános versenyfelügyeleti feladatokat lát el minden olyan esetben, amely nem tartozik a bíróság hatáskörébe. Ennek keretében érvényt szerez a hatáskörébe tartozó versenyjogi rendelkezéseknek (különös tekintettel az üzleti döntések tisztességtelen befolyásolásának, a gazdasági versenyt korlátozó megállapodások, a gazdasági erőfölénnyel való visszaélés tilalmára), illetve versenypártolás keretében a rendelkezésére álló eszközökkel igyekeznek a verseny érdekében befolyásolni az állami

ÁROP – 1.1.21-2012-2012-0001

döntéseket. Az „Üzleti korrupció” szereplői a verseny megakadályozását, korlátozását vagy torzítását célzó vagy eredményező összehangolt magatartások, megállapodások létrehozásához a korrupcióhoz (pl. vesztegetéshez) szükséges infrastruktúrát építenek ki és alkalmaznak. Az együttműködési stratégiák, a könyvelési trükkök, titkos kommunikáció, a vállalati kultúra egyszerre jelentik szükséges feltételeit a korrupciónak és a piactorzító hatású megállapodásoknak. A tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (továbbiakban Tpv.) II. fejezete (2.§, 3. §- 7.§) sorolja fel a tisztességtelen verseny tilalmába ütköző magatartásokat, melyek a 2.§ -ban megfogalmazott általános tilalmon – mint generál klauzulán kívül – nevesíti az alábbiakat:

Hírnévrontás – a versenytárs jó hírnevének, hitelképességének megsértése, veszélyeztetése valótlan tény állításával, híreszteléssel, vagy valós tény hamis színben való feltüntetésével; Üzleti titok megsértése – az üzleti titok tisztességtelen módon való megszerzésével, felhasználásával, nyilvánosságra hozatalával; Bojkott felhívás – harmadik személlyel fennálló gazdasági kapcsolat felbontására, vagy a kapcsolat létrejöttének megakadályozására irányuló felhívás; Utánzás – valamely áru, szolgáltatás versenytársra emlékeztető külsővel, csomagolással, megjelöléssel való előállítása, értékesítése, reklámozása; Versenyeztetés tisztaságának megsértése – kivéve, ha azt más törvény, vagy a Tpv. más rendelkezése szabályozza. A felsorolt tiltott magatartások feltehetően párosulhatnak korrupciós jelenségekkel is, azonban az 5 pont alatt felsorolt tényállások megítélése a bíróság hatáskörébe tartozik. A GVH ismertetése szerint az 5. pont annyiban érdemel külön magyarázatot, hogy a Tpv. szerinti tilalom – miszerint tilos a versenyeztetés, így különösen a versenytárgyalás, a pályázatadás, az árverés, a tőzsdei ügylet tisztaságát bármilyen módon megsérteni – akkor lép be, ha törvénnyel nem szabályozott versenyeztetésről van szó, vagy ha a versenyeztetés kapcsán a Tpv. más szabálya szenved sérelmet.

Az alábbi helyzetek illetve körülmények idézik elő leginkább a korrumpálódást:

- kötelezően igénybe veendő szolgáltatások nyújtása
- a partner, a fogyasztó kiszolgáltató helyzete
- egyes piaci szegmensekben a kereslet/kínálat egyensúlyának durva felborulása
- a partnerek, illetve a szolgáltató/fogyasztó közötti információ aszimmetria

ÁROP – 1.1.21-2012-2012-0001

- ügynök beékelődése az értékesítési láncba.

Az összes felsorolt korrupciós helyzet tulajdonképp a fogyasztó/partner és szolgáltatás nyújtója pozíciójában rejlő aszimmetriából adódik. Így például a szolgáltatások kötelező volta miatt, könnyen lehetőség nyílik a visszaélésre, akár a fogyasztói szerződéseknél, pl.: mobiltelefon előfizetés, vagy akár bankszámla nyitáskor egy pénzintézetnél.

A GVH és KD eljárásai kapcsolódnak a versenyeztetési szabályok megsértése bizonyos eseteinél. A közbeszerzési eljárás keretein belül folytatott versenyeztetés szabályainak megsértése esetén a külön törvény, tehát a közbeszerzésekről szóló 2011. évi CVIII. törvény (Kbt.) szerint a Közbeszerzési Döntőbizottságnak kell eljárnia, viszont az eljárás során egymás közt összebeszélő ajánlattevők (kartellezők) ellen (Tpvt. 11.§) a Tpvt. 43/G-43/H. § alapján a GVH indít vizsgálatot és hoz döntést.

A **kartell-szerveződés** – az egymástól független vállalkozások közötti versenykorlátozó megállapodások, (áregyeztetések, piacfelosztások, versenytársak piacra lépésének akadályozása stb.) – az üzleti szférán belül tágabb értelemben vett korrupció egyik jellemző eszköze, melynek célja vagy hatása az üzleti kockázatok csökkentésével a profit növelése. A vállalkozások közötti kartell megállapodások lehetnek horizontálisak (közvetlen versenytársak közötti), valamint vertikálisak (az értékláncban egymást követő szinteken tevékenykedő vállalkozások között létrejött megállapodások). Megjegyzésre érdemes, hogy a vállalkozások közötti vertikális megállapodások egyes fajtái, (pld. a franchise, a K+F, a know-how stb..) racionális piacszervező eszközként bizonyos feltételek teljesítése esetén bizonyíthatóan a közjót szolgálva rendeletileg (csoportmentességi rendeletek) mentesülnek a tilalom alól. Le lehet azonban szögezni, hogy a horizontális, a versenytársak között létrejött versenykorlátozó megállapodások, összehangolt magatartások túlnyomó többsége tiltott megállapodás. A kartellben résztvevő versenytársak ellen a Versenytanács – megfelelő bizonyítékok birtokában – marasztaló határozatot, elrettentő hatású bírságot ró ki. A kartell megállapodás gyanút keltő jeleit leginkább az ajánlatkérő képes felismerni és bejelenteni a GVH-nak. Esetenként a GVH vizsgálói tapasztalták, hogy a közbeszerzési eljárásban résztvevő ajánlattevők közötti piacfelosztást (a kartellt) – megfelelő ismeretek, a verseny kultúra hiányában – maga a „jóhiszemű” ajánlatkérő szervezte, más esetekben gyanakodni lehetett arra, hogy a vállalkozások áregyeztetése az ajánlatkérő tudtával történt. Az

ÁROP – 1.1.21-2012-2012-0001

ajánlatkérővel szemben a Tpvt. alapján nem lehet fellépni, mert az általa kifejtett tevékenység nem minősül piaci magatartásnak. Gyanakodni lehet helyenként az ajánlatkérő rosszhiszeműségére is, amikor az ajánlattevői piacfelosztó kartell az ő kezdeményezésére áll össze, vagy annak érdekében saját maga szervezi úgy az ajánlattevők részvételét, hogy az éppen általa kiválasztott vállalkozás legyen a nyertes ajánlattevő.